

foreningen 2 foreldre

Deres ref
14/3976-

Vår ref

Dato
09.12.14

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo
postmottak@asd.dep.no

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre til «Endring i folketrygdloven kapittel 15 - stønader til enslig mor eller far»

Sammendrag

Foreningen 2 Foreldre (F2F) mener at lovgivningen på familieområdet, og tilliggende lovgivning, bør være normativ, grensesettende og tydelig. Lovgivningen bør fremme likeverdig foreldreskap som norm, uavhengig av foreldrenes samlivsstatus.

F2Fs holdning til folketrygdloven, som berører familie, barn og enkeltpersoner, kan oppsummeres slik:

- Loven bør fremme familien, som den grunnleggende enheten i samfunnet, slik at denne styrkes som selvstendig enhet. Dette må også inkludere den reorganiserte familien, som oppstår når barnet har sin nærmeste familie - foreldrene - i to forskjellige hjem
- Familien bør ses på i et barneperspektiv og som base for barns oppvekst.
- Normalt vil det være til barnets beste å ha best mulig samlet foreldrekontakt. Lovgivningen bør understøtte dette, ikke motvirke best mulig samlet foreldrekontakt som loven til en viss grad gjør i dag.

Styrkede arbeidsinsentiver - beste forsikring mot barnefattigdom

F2F støtter målsettingen om at foreldre må komme raskere over i en bærekraftig normalsituasjon. Å styrke arbeidsinsentivene og sikre begge foreldrenes tilknytning til yrkeslivet er den beste forsikring mot barnefattigdom.

foreningen 2 foreldre

Det er positivt at det målrettes mot yrkeskvalifisering, gjennom at yrkesrettet skolegang åpner for en lenger stønadperiode.

Lovgivningen må støtte likeverdig foreldreskap

F2F mener lovgivningen må støtte likeverdig foreldreskap. En av grunnene til at det finnes så mange "aleneforsørgere", sammenlignet med delt bosted situasjoner, er innretningen på stønadene man får som "aleneforsørger". Jfr. kravet for å motta mange stønader er at den ene forelderen har "vesentlig mer av den daglige omsorgen enn den andre".

Den store fordelen med mer likeverdig foreldreskap er at foreldrene kan dele på barneomsorgen slik at begge foreldre har større muligheter for å være i lønnet arbeid. Dette vil også gi barnet større menneskelige og økonomiske ressurser, og er en vinn-vinn situasjon for alle parter.

I stedet ser vi i dag at økonomien i for stor grad styrer valg av omsorgsløsninger, og ikke motsatt. F2Fs kollektive erfaring fra 1985 er at mange foreldre motsetter seg likeverdige omsorgsløsninger fordi dette vil diskvalifisere dem som mottakere av stønader til "aleneforsørgere".

Norske barn i dag har tre forsørgere - mor, far og staten. Foreldrene har lovbestemt felles foreldreansvar for barn født i ekteskap og samboerskap, og de aller fleste barn har regelmessig samvær med begge foreldre også om foreldrene ikke bor sammen.

Folketrygdlovens kap. 15 hindrer likeverdig foreldreskap

Det finnes ingen gode grunner til at overgangsstønad ikke skal kunne gis, også til likeverdig samarbeidende foreldre, ut fra en behovsprøving. Det er ingen rimelighet i at en forelder skal måtte "holde den andre forelderen på en armlengdes avstand" for å kunne motta stønader i en økonomisk sårbar periode som f.eks. rett etter et samlivsbrudd.

Slik loven er utformet i dag kan likeverdig foreldreskap bety et tap av kr 10-15000 i måneden i inntekter/stønader, relatert til skjevdelte omsorgsløsninger hvor den andre forelderens samvær med barnet "ikke må overstige 35-40 %." Presset for å legge seg på vanlig samvær, fremfor mer likestilt foreldreskap, er stort for mange:

“ hei, x-en har ett barn på papiret (dvs i Folkeregisteret) hos seg og jeg har ett barn hos meg. Dette har vi hatt fordi vi når vi gikk fra hverandre delte 50/50. Denne delingen fungerte ikke, og nå er barna hos meg litt over 60% og hos far resten. ”

"Hvorfor fungerte ikke 50/50?
Forskjellen på det og 60/40 er jo ikke SÅ stor eller?
Hvem var det som besluttet at 50/50 ikke fungerte? "

"Forskjellen på 60-40 og 50-50 er enorm rent økonomisk.Ved 60-40 blir en definert som enslig forsørger.Ved50-50

F2Fs høringsuttalelse til "Endring i folketrygdloven kapittel 15 - stønader til enslig mor eller far."

foreningen 2 foreldre

bliren ikke definert som enslig forsørger. Da forsvinner ekstra barnetygd, støtte til barntilsyn, skatteklasse 2 og overgangstønad. Derfor denne 60-40 og 40-60. Mange som opplyser om denne 60-40 og 40-60 prktiserer 50-50, men opplyser 60-40 og 40-60 av rene økonomiske grunner. (svinnel ?)
ABC "KVINNEGUIDEN

Dette klippet fra nettet er et av mange tilsvarende, som alle viser at man egentlig ønsker å dele på omsorgen for barna, men velger andre løsninger for å få del i offentlige stønadsordninger.

I denne sammenhengen er det på sin plass å påpeke det merkelige i at foreldreansvaret, som uttrykkelig gir en plikt til å forsørge barnet, ikke er kvalifiserende for å regnes som forsørger. Samtidig er deling av bostedskompetansen, en rettsposisjon som ikke berører økonomisk forsørgelse, diskvalifiserende på aleneforsørgerstatus:

Med utgangspunkt i ovennevnte legges det til grunn at en avtale om delt bosted også må få betydning for retten til stønad som enslig mor eller far. Det må i slike tilfeller legges til grunn at ingen av foreldrene anses å ha aleneomsorgen for det aktuelle barnet. Dette må bli å behandle som en ren bevisregel slik at man på samme måte som ved nære boforhold, jf nedenfor, uten videre legger til grunn at ingen av foreldrene fyller vilkåret om å ha aleneomsorg. Eventuelle opplysninger om at den daglige omsorgen fordeles på en slik måte at den ene av foreldrene har klart mer omsorg enn den andre får dermed ingen betydning.¹

Dersom man innser at økonomi er en viktig faktor, hvorfor må da dette problemet "løses" ved vikarierende argumenter og gjennom å ofre barnas kontakt med den andre forelderen?

I dag er det først og fremst de ressurssterke foreldrene med stabil tilknytning til yrkeslivet som velger likeverdig foreldreskap med delt bosted. F2F mener at behovsprøvde stønader for foreldre som ikke bor sammen også må kunne gis i en avgrenset periode om foreldrene velger likeverdige løsninger med delt bosted.

All forskning og erfaring viser at de barna som klarer seg best etter foreldrenes samlivsbrudd er de barna som beholder begge foreldrene som hverdagsressurser. Fra et barneperspektiv er det derfor viktig å stimulere til best mulig samlet foreldrekontakt også etter samlivsbrudd - gjennom likeverdig foreldreskap. Folketrygdlovens bestemmelser om at visse stønader ikke innrømmes om foreldrene har likeverdige omsorgsløsninger, selv om kriteriene ellers er til stede, virker direkte kontraproduktivt i forhold til målsettingen om best mulig samlet foreldrekontakt og best mulig tilgang til barnets samlede foreldreressurser.

Likeverdig foreldreskap på den politiske dagsorden

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet varslet i mai i år oppstarten av arbeidet med en familiemelding som blant annet setter trygge familier og likeverdig foreldreskap høyt på den politiske dagsorden. Evalueringen av meklingsordningen fra 2011 viste at ca halvparten av dem som inngikk avtale, avtalte mer enn "vanlig samvær".

¹ Kilde: NAV: "Rundskriv [§ 15-5](#) Enslig mor eller far"

foreningen 2 foreldre

"Vanlig samvær" i følge barnelovens norm utgjør faktisk omsorg for barnet ca. 35-40 % av tiden. I følge SSBs undersøkelse fra 2012 velger rundt 25 % av dem som bryter sine samliv likeverdige løsninger.

F2F mener at stønadene bør innrettes så de understøtter likeverdig foreldreskap. Det er etter F2Fs syn ingen rimelighet i at man skal være diskvalifisert fra å motta visse stønader ved å fokusere på barnets behov og velge likeverdige omsorgsløsninger, om den økonomiske situasjonen tilsier at det er behov for stønader i en overgangsperiode.

Begrepet "aleneforsørger" – en anakronisme

Begrepet "aleneforsørger" eller "enslig forsørger" gir liten mening, da norske barn som nevnt foran i dag har tre forsørgere: mor, far og staten.

I barnelovens § 30, som beskriver innholdet av foreldreansvaret står det blant annet:

Barnet har krav på omsut og omtanke frå dei som har foreldreansvaret. Dei har rett og plikt til å ta avgjerder for barnet i personlege tilhøve innanfor dei grensene som §§ 31 til 33 set. Foreldreansvaret skal utøvast ut frå barnet sine interesser og behov.

Dei som har foreldreansvaret, er skyldige til å gje barnet forsvarleg oppseding og forsyting. Dei skal syte for at barnet får utdanning etter evne og givnad.

Plikten til å sørge for barnets oppfostring gjelder også foreldre som ikke har del i foreldreansvaret. Det er opprettet en stor statlig innkrevingsentral for å sikre at begge foreldre bidrar økonomisk til sine barns oppfostring.

Fra aleneforeldre-dogme til to-foreldre-dogme som norm

De økonomiske stønadene knyttet til "aleneforsørger"status har vært en mer eller mindre standard løsning for foreldre som opplever samlivsbrudd. Dette kunne være relevant tilbake i tid hvor kvinners yrkesdeltakelse var svakere og bidragssystemet og -innkrevingen ikke var så strømlinjeformet og effektivt som i dag.

Ca 20 000 norske barn opplever foreldrenes samlivsbrudd hvert år. I underkant av 20 000 foreldre mottar overgangsstønad², varighet inntil 3 år. Dette indikerer at ca en tredel mottar overgangsstønad. Samtidig vet vi fra evalueringen av meklingsordningen i 2011 og SSBs undersøkelse fra 2012 at ca 25 % velger delt bosted, og mer enn halvparten av totalen velger mer samvær enn barnelovens norm "vanlig samvær" (samvær 35-40 % av tiden). Av dem som har "vanlig samvær" eller mindre mottar majoriteten overgangsstønad.

Det er derfor grunn til å spørre om mange velger samværsbrøk og juridisk tilknytning til barnet ut fra det å kvalifisere til stønader fremfor å se mer direkte på barnets behov for begge

² Kilde: NAV: «Stønad til enslig mor eller far. Statistikk per 30. september 2014»

foreningen 2 foreldre

foreldrene. Det er grunn til å anta at en stor andel av denne gruppen ville valgt juridisk delt fast bosted, mer likedelt botid (samvær) og mer foreldresamarbeid om man ikke av økonomiske årsaker ble "tvunget" eller fristet til å søke "aleneforsørger"status.

En av målsettingene med den nye barnebidragsordningen som ble gjeldende fra 01.10.03 var nettopp å tilpasse bidragsordningen til en virkelighet hvor begge foreldre både er økonomiske forsørgere og omsorgspersoner for barnet sitt.

Det er på tide at stønadssystemet også følger etter, slik at stønader etter folketrygdlovens kapittel 15 ikke lenger blir til hinder for at foreldre velger likeverdige omsorgsløsninger for barna sine.

Det normale bør være likeverdig samarbeidende foreldre, også etter samlivsbrudd. Stønadssystemet bør understøtte dette.

Sluttkommentar

F2F mener at lovverket på barneområdet bør være normativt, grensesettende og tydelig. Lovverket bør ivareta barneperspektivet og fremme likeverdig foreldreskap

Konflikt mellom foreldrene er det som skader barn mest. Det er i dag bred oppslutning om likestilling og likeverd mellom foreldrenes roller overfor barn, både før og etter evt. samlivsbrudd. De gamle økonomiske stønadsordningene er laget for en tid da dette ikke var like selvsagt.

Spørsmålet bør ikke lenger være om man er "alene om forsørgelsen" eller ikke, men om hvor godt barnets menneskelige og økonomiske totalsituasjon sammen med begge foreldrene er ivaretatt.

Med vennlig hilsen

Rune Harald Rækken
Leder, Foreningen 2 Foreldre

Hans Tau Hatlestad
Styremedlem, Foreningen 2 Foreldre